

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házkhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétig és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megörzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 209. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1933 szeptember 12

Az erdélyi hitelviszonyok rendezése

Írta gróf Bethlen István.

Ami a földbirtok hitelviszonyait illeti, eltekintve a Balkántól egész Európában Magyarország a legeslegutolsó állam, Magyarországon pedig megint Erdély a legutolsó földbirtokhitel szervezése tekintetében. Erdélyben a földbirtok $\frac{9}{10}$ -ed része kizárólag betáblázott váltó, vagy bármikor felmondható kötelezvény alapján jut hitelhez, amelynek kamatlába a pénzpiac szeszélyeitől függ és a míg a 10-ed és 20-ad rangú intézetek kezén keresztül a fogyasztókhoz jut, úgy megdrágul a kölcsön, hogy kétszerannyi kamatért kapható csak, mint amennyi jövedelmet a mezőgazdaságban produkálni képes.

A rendes kamatláb Erdélyben 7-8 százalék; a rendkívüli felfelé illimitált; az idén például 10-12 százalék még olcsó pénz. Minden számító gazda tudja, hogy nagyobb birtokból 3-4 kivételes esetben 5 százalék jövedelemnél többet átlag kihozni nem lehet.

Akinek tehát 100.000 koronát érő földbirtoka van, 50.000 korona adósság mellett csak drága bérlője a saját földjének, mert vagyona második felének hozadékát a bankoknak kell hogy fizesse. Aki pedig $\frac{2}{3}$ -ad részig adós, az holt bizonyos, hogy néhány év múlva az utcára kerül.

Nálunk a közgazdasági tudomány elvei fejük tetejére vannak állítva. Aki egyetemet végzett, a földbirtok hitelére nézve azt tanulhatta, hogy a földbirtoknak kétféle hitelre van szüksége: az egyik a

tőkehitel; ez legyen felmondhatatlan, mérsékelt kamatlábu és amortizációs; alapja a birtok tőkeértéke; a másik a személyes hitel, melynek alapja a gazdálkodó személyi kvalitásai; ez a pénz gyorsabban kell, hogy megtérüljön, lehet drágább és változó kamatlábu, valamint felmondható.

De csak teoriában áll így; a a praxisban nálunk ezen szép elveknek hire-pora sincs.

A személyi hitelt egyáltalán nem ismerjük; ez csak a tankönyvek utópiája; hanem a személyi hitel kielégítésére alkalmas hitelforma van alkalmazásban a birtokhitel kielégítésénél. Jelzálog-levélhitelünk gyermekkorát éli; ugyszólván csak a nagybirtok részére hozzáférhető és annak is csak igen korlátolt terjedelemben.

De nem akarok ezen — tárgynál — amelyre nézve ugyis mindenkinek megvannak saját keserves tapasztalatai — hosszasan időzni. Azzal végzem erre vonatkozó megjegyzéseimet, hogy miután Erdély magyar birtokainak körülbelül egy harmada azért kerül piacra, mert tulajdonosuk adósságainak kamatát fizetni nem képes és mert szükségszerűleg tönkre kell, hogy menjen, amint birtoka értékének csak feléig is van megterhelve, ami megjegyzem, az egész civilizált világon még nem tekintik túlterhelésnek, — Erdély magyar birtokossága nem lesz megmenthető, ha országrészünk földhitel viszonyai sürgősen nem orvosoltatnak.

Felállítandó lenne nézetem szerint Erdélyben, talán valamely létező pénzintézettel kapcsolatban a

társadalom és az állam erőinek bevonásával oly nagyszabású földhitelintézet, amely megfelelő tőkeerőre támaszkodva, képes lenne bizonyos határokon belül a földbirtok függő adósságait konvertálni.

De ez még nem elég! A magyar állam nem zárkozhatik el hermetien, bármennyire fájjon is ez talán némely köröknek, azon nagy probléma elől, amely a földtehermentesítés, talán tulhangzatos neve alatt két évtized alatt Nyugateurópa legkiválóbb közgazdászait és most már kormányait és államait is foglalkoztatja.

Nézetem szerint alkalmazható és hasznos lenne nálunk is sok idevágó terv közül az osztrák megoldási mód, amelynek lényege az, hogy bizonyos időn túl földbirtokra telekkönyvileg csak oly terhek volnának betáblázhatók, amelyek fix kamatlábra szólnak, felmondhatatlannak és tervszerűleg amortizáltak. Ezen időponton túl azon adósságok is, melyek addig vagy azelőtt kontraháltak, ily módon átváltoztandók.

Kik az Andrassy-párt tagjai?

Az alakulásban levő Andrassy-párt eddigi beltágjai Andrassy régi gárdájából, a függetlenségi táborból és a néppártból rekrutálódnak. Belépésüket bejelentették:

Az Andrassy-gárdából: Andrassy Gyula gróf, Andrassy Géza gróf, Andrassy Sándor gróf, Szereday Aladár, Okolicsányi-Zsedényi Ede, Darányi Ignác, Bolgár Ferenc, Pallavicini őrgróf, Eszterházy Mór gróf, Szterényi József, Springer Ferenc, Semsey László és Nehrebeczky György (13).

A függetlenségi táborból: Déry Zol-

Mig a készlet tart! A volt Fráter és Kosminszky cégtől fennmaradt árukat megvettem és azt 26-ától kezdve elárusítom a volt helyiségben Rákóczi-ut.

ÁRJEGYÉK KIVONAT:

Női harisnya kötött, ezelőtt	— 70 fill.	most	— 28 fill.
Férfi zokni	1.10	—	28
Finom mintás	1.40	—	60
Selyem ernyők	7. — kor.	—	3.30
Len férfi zsebkendő	1.50 fill.	most	— 46 fill.

Ezenkívül himzések, csipkék, szalagok, zsebkendők és minden raktáron levő áruk igen olcsó árért.

Klein Sándor és Tsa

tán, Bethlen István gróf, Gál Sándor, Mezőssy Béla, Kállay Ubul, Bottlik István, Gedeon Aladár és Fráter Loránd (8).

A néppártból: Rakovszky Béla és Simonyi-Semadam Sándor (2).

A pártnak tehát eddigelé 23 képviselő tagja van. Az Országos Klubba eddig csak egy képviselő iratkozott be, aki nem egyszerűs mind a párt tagja: Vázsonyi Vilmos.

Számítanak még a következő függetlenségiekre: Barsay Andor, Somssich Tihamér gróf, Putnoky Mór, Ivánka Imre, Jármay István, Palugyay Mór, Szalkay Sándor, Szabó István, Thaly Ferenc, Urmánczy Nándor, Györfly Gyula és Kelemen Béla.

A klubba (és nem a pártba) esetleg még belépnek a következő disszidensek: Székely Ferenc, Székely Aladár, Márkus József, Vió Antal és Bródy Ernő.

Szóval a legjobb esetben 35 képviselő beltagra és hat képviselő kültagra számítanak úgy, hogy legfeljebb 41 volna a tábor. Mindenesetre végeredményben 35-en lesznek.

Berchtold gróf lemondási híre.

Párisból jelentik: Ahhoz az ismételt fölmerült hírhez, hogy Berchtold gróf lemond, a Temps megjegyzi, hogy a miniszter valóban elhatározhatta lemondását azok után a támadások után, amelyeket a külföldi sajtó politikája ellen intézett. Az utóbbi időben Berchtold gróf nemcsak személyes befolyását vesztette el, hanem elégedetlenséget keltett ama politikusoknál is, akik hosszú ideig biztak politikájában. Berchtold gróf lemondásával együtt a külügyminisztérium belső szervezetét is reformálni fogják.

Bécs, szept. 11.

Berchtold gróf ma délelőtt kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

Bécs, szept. 11.

Egy itteni könyvatos budapesti forrásból azt jelenti, hogy herceg Fürstenberg bukaresti osztrák-magyar követ, aki legközelebb elhagyja helyét, magasabb állásra van kiszemelve és pedig valószínűleg Mérey Kajetán utódja lesz a quirináli nagykövetségen. Mérey tudvalevőleg Berchtold utódának van kiszemelve. Bukarestben Fürstenberg utóda Ugron jelenlegi belgrádi követ lesz. Belgrádban állítólag ismét magyar embert küldenek ki.

Bécs, szept. 11.

Befejezett tény, hogy Berchtold gróf még a delegációk előtt beadja lemondását. Utó dja Mérey Kajetán quirináli nagykövetünk lesz, akinek helyét Fürstenberg herceggel fogják betölteni, aki jelenleg bukaresti nagykövet. Az ő helyébe Ugron István, a belgrádi követ kerül.

150 perces városi gyűlés.

Letárgyalták a kitűzött ügyeket.

*

A hőmérő alig mutatott 20 fok meleget, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága pedig olyan gyorsan letárgyalta a közgyűlésre kitűzött ügyeket, mintha amolyan kánikulai közgyűlés lett volna.

A polgármesteri jelentés kapesán volt néhány felszólalás, azután gyorsan pergették le a tanácsi előterjesztéseket egészen a rendőrség botrányáig, amelynél a hegypárt néhány tagja indított szóharcot, élén dr Rozvány Jenővel, aki Gere Károly elboacsátott rendőrmeester védelmét terjesztette elő már most harmadizben.

Szegény Gere is elmondhatja, hogy az ilyen védelemben sincs köszönet.

Mert kétségtelenül megállapítható, hogy ha Rozvány Jenő nem viszi ezt az ügyet a törvényhatóság elé, Gere Károly még most is a rendőrség szolgálatában van.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt. A törvényhatóság tagjai közül mintegy 50-60-an voltak jelen.

A polgármesterek kongresszusa.

A polgármester havi jelentésében, a statisztikai adatok ismertetése után bejelenti, hogy a polgármesterek szeptember 29-30-án Nagyváradon tartják meg országos kongresszusukat. A polgármester a szükséges intézkedéseket megtette.

Dr Hoványi Gyula indítványozza, hogy mondják ki, miszerint a kongresszusra összehívott polgármestereket a város vendégeiül látja.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a mérnöki hivatal utcákat burkoltat s azután felbontják a kövezetet, hogy vastagabb vízvezeték csöveket rakjanak le. Vitéz-utcán is nagy kaliberű csöveket raktak le, holott volt ezen a részen elég víz. Az ilyen dolgok valószínűleg pénzpocsékolásra vezetnek.

Czeglédy Jeremiás kérde, hogy miért nem hozták be a közgyűlésre a betegsegélyező pénztár tárgyában beadott indítványát.

Dr Olasz Béla a Papolezy-ügyben tett interpellációjára sürgeti az intézkedést.

Szabó Károly a Páris-patak környékének csatornázását sürgeti. Tűzzék napirendre ezt a kérdést.

Rimler Károly válaszában kijelenti, hogy a betegsegélyező pénztár kérdésében azért történt halasztás, mert a referens: Eleméry tanácsos szabadságon van. Az utcák tisztítására a tanács többet költ, mint a költségvetésben fel van véve. A Páris-patak környékének csatornázására a tárgyalások folyamatban vannak. Balogh Döme interpellációjára az illetékes tényezők meghallgatása után válaszol.

Hlatky Endre főispán azt látja, az utóbbi időben a polgármester jelentéséhez sokan szólnak fel s ezzel az interpellációkról szóló szabályrendelet illuzoriussá válik. Kéri, hogy ezeket a felszólalásokat az interpellációknál tegyék meg.

A polgármester jelentését tudomásul vették s dr Hoványi Gyula indítványát elfogadták.

*

A belügyminiszter leiratot intézett Pável-utca megnyitása tárgyában s azt ezidő szerint nem engedélyezi, mert nem lát rá fedezetet.

Tudomásul vették s előkészítés végett kiadták a tanácsnak.

Elfogadták a tanács előterjesztését, hogy az egyenes adók és az ezek módjára kezelt köztartozások a postatakarékpénztár útján teljesíthetők.

Tudomásul vették, hogy a földmivelési miniszter a városi vegyvizsgáló állomásnak a nyilvánossági jogot adományozta s jóváhagyta dr Rosinger Antal kinevezését a vegyvizsgáló állomás vezetőjévé.

Elfogadták a tanács javaslatát a henterment alá vonandó közmunkálatok tárgyában.

A kapunyitásról szóló szabályrendelet módosítását, Balogh Döme ellenzése dacára, elfogadták.

A sütőműhelyekről szóló szabályrendeletet elfogadták.

A hirdetési jog a város kezében.

A tanács azzal terjesztette be a hirdetési szabályrendeletet, hogy a berendezési költségekre 25000 koronát engedélyezzen a törvényhatóság.

Schvarcz Izidor indítványozta, hogy a hirdetési jogot adják bérbe, mert a város 25000 kora nem adhat most ki erre a dologra. Adják ki az ügyet a közlekedési bizottságnak.

Rimler Károly ellenzi a bérbeadást; Budapesten, Kassán igen szép jövedelmet hoz a hirdetés jog kezelése a városnak. Ha látják később, hogy a házikezelés nem vált be, mindég bérbe lehet adni a jogot.

Dr Moskovits József felemlíti, hogy a miniszter a kereskedelmi kamarától is véleményyt kért a hirdetési szabályrendeletre vonatkozólag s a kamara a díjak leszállítását véleményezte. Ellenzi, hogy a város bérbeadja a hirdetés kezelés jogát, nehogy a bérlő részéről zsarolásnak legyenek kitéve a hirdető iparosok és kereskedők.

Komlóssy József tanácsnok szerint a közlekedési bizottságra a hirdető oszlopok, táblák helyének megállapítása tartozik s ezen már túl van a bizottság.

A vita befejeztével elfogadták a tanács előterjesztését.

*

Tudomásul vették a házipénztár folyó év első feléről összeállított kezelési kimutatását, amely feltünteti a szükséges póthiteleket.

A nagyvárad kereskedő tanonciskola 1913-1914. évi költségelirányzatát és az 1912-1913. évi zárszámadást elfogadták.

Az árvizkárosultaknak.

A városi tanács javasolta, hogy az országban pusztított áradások által károsultak felszegélyezésére szavazzon meg a törvényhatóság 1000 koronát.

Szabó Károly hivatkozik arra, hogy az e célra rendezett népünnepély 2000 koronán felüli összeget jövedelmezett. Ezt elégrek tartja.

Dr Hoványi Gyula nem osztja ezen nézetet. A városnak mint erkölcsi testületnek kötelessége, hogy áldozzon erre a célra.

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek
Fehér János kötszergyárában (Rákóczi-ut, Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumiharisnyák, szuszpenzoriumok, gumilepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagyraktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitünő kivitelben készíttetnek. Telefon 419.

A társadalom útján befolyó összeget nem lehet most számításba venni.

Balogh Döme sem fogadja el a tanács előterjesztését s hivatkozik arra, hogy még gyűjtőleveket is bocsátottak ki. Indítványozza, hogy 500 koronát szavazzanak meg.

A többség a tanács javaslatát fogadta el.

*

A Városi Hivatalos Közlöny szerkesztőjének tiszteletdíját az eddigi 600 koronáról évi 1000 koronára emelték fel.

Az esküdtképes egyének alaprajstroma ellen beadott felszólamlásokat tárgyaló bizottságba dr Adorján Emilt, dr Mihelyi Lajost, Rádl Odónt, Sulyok Istvánt, dr Stokker Józsefet és dr Tóth Ferencet választották.

Az elbocsátott rendőrőrmester.

A polgármester, a megejtett vizsgálat alapján Gere Károly rendőrőrmestert állásából elbocsátotta. Az elbocsátás ellen Gere Károly felebbezést adott be a törvényhatósághoz. Az elbocsátás indokai az szolgált, mert Gere egyik r. szakaszvezető ellen a bírósághoz alaptalan feljelentést tett; a Réz-ügyből kifolyólag fegyelmi hivatalos titkokat felvitt Budapestre s átadta közlés véget a Népszavának, alantosaival kártyázott s pénzüket elnyerte.

A tanács a polgármester elbocsátó végzésének helybenhagyását, a felebbezés elutasítását javasolta.

Dr Rozvány Jenő szólalt fel; újból felálta azokat a dolgokat és vádakot, amelyek már elmondott a multkor s amelyekkel Gere Károly nyakát kitorzte. Végül indítványozta, hogy Gere Károlyt csupán 20 korona büntetéssel sujtsák.

Rimler Károly hivatkozik a szabályrendeletre, amely szerint a polgármester joga a felvétel és elbocsátás. A fegyelmi szabályzat is a polgármesterre bizza az elbocsátást. Kifogásolja, hogy ilyen dolgokat a közgyűlés előtt pertraktáljanak. Kimutatja, hogy a törvényhatóság nem felebbezési fórum. Ez lehetetlen is volna.

Dr Perczel Adolf vitatja, hogy a felebbezésnek helye van. Indítványozza, hogy mondja ki elvileg a törvényhatóság, miszerint a polgármester határozata mindég megfelelhet. Gerét pénzbüntetéssel sujtsák és pedig 50 koronával.

Dr Friedländer Samu indítványozza, hogy a polgármester végzését ne bírálja, azt helyesli, de Gere Károlyt a polgármester kegyes jóindulatába ajánlja a törvényhatóság.

Gerő Armin szólalt fel. Itt nem Gerőről, egy emberről van szó, hanem a rendőrség testületének becsületéről. Most humanizmusról beszélnek Rozványék, mikor pedig Rézről volt szó, a humanizmust lábbal tiporták. Sulyos dolgról van szó. Gere Károly felment Budapestre a szocialista laphoz s ott leadta a fegyelmi ügyet és hamis, valótlán dolgokat tált fel. Lehet-e olyan emberre bizonni egy rendőrkülönítményt, aki éjjel szocialista ügyvéd irodájában hivatalos dolgokról jegyzőkönyveket vesz fel. Az alája rendelt rendőrök fizetését házard kártyajátékon elnyerte. Megméltelyezte a rendőrséget. Országos botrány volna, ha ilyen embert megtűrnének a rendőrség kebelében.

Dr Agoston Péter kéri, hogy azokat a jegyzőkönyveket olvassák fel, amelyekben a Gerő által felhozott vádak foglaltatnak.

Szavazásra kerülven a sor, kimondták, hogy a polgármester határozatát jóváhagyták és a felebbezést elutasították.

*

Az iparostanonciskolához egy új rendes rajztanítói állás szervezését mondotta ki a közgyűlés azzal, hogy az új állás Mikes Odón óraadó tanítóval töltsék be.

Jászay Károly keleti keresk. akadémiai hallgató részére 10 hónapra, havi 30 korona segélyt szavaztak meg.

Balogh István nagyváradi születésű fes-

tőművésznek tanulmányutjára a tanács 360 korona segélyt javasolt.

Dr Hoványi Géza ismeri az ifju rendkívüli tehetségét s a segélyösszeget 600 koronában kéri megszavazni.

Tabéry Armin 1000 korona segély megszavazását indítványozza.

A többség 600 korona segélyt szavazott meg.

Apróbb ügyek letárgyalása után áttértek

az interpellációkra.

Előzetesen Rimler Károly polgármester válaszolt három régebbi interpellációra.

Dr Olasz Bélának a Papolczy elleni fegyelmi ügyében intézett interpellációra azt válaszolta, hogy a főügyész pótlását be kell várni. Siettetni fogja az ügyet.

Szabó Károlynak a Nyilgesz-telep vízzel való ellátása tárgyában kijelenti a polgármester, hogy a kérdéses házakat engedély nélkül építették, az utca ott alig 4 méter széles, de még ezt sem telekkönyvezték a város nevére. Így vizet nem is kaphatnak.

Dr György Ernőnek azzal válaszol, hogy Széles-utcán és a Templom-téren a gyermekjátsszótérket berendeztetni a város.

*

Kiss Dávid hivatkozott arra, hogy a mult évben áldásos volt, hogy a város olcsó szenet szerzett be s juttatott a polgárságnak s megmentette őket a szénuzsorásoktól. Kéri, hogy most is gondoskodjék a város olcsó szénről és fáról a polgárság részére.

Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy a szénbeszerzésről már gondoskodott a tanács s a fa beszerzésére is újból megindítja a tárgyalást.

Balogh Döme a Bottó-siremlék felállítását sürgeti. — A tanács már intézkedett.

Ugyancsak Balogh Döme kifogásolja, hogy a városi tisztviselők részére még nem adták ki a családi pótlékot.

Lukács Odón kijelentette, hogy a kimutatást most állítja össze a számvétség. Ezzel véget ért a közgyűlés.

Megkezdik az új kórház építését.

* * *

Munkáslakások helyett közkórház.

A harmadik szakosztály ülése. —

Tegnap egy minden alapot nélkülöző hírkelt szárnyra az egész városban, hogy tudnillik elhalasztják a közkórház építését. Elhíresztelést tegnap egyenesen a vármegye cáfolta meg azzal, hogy egyik fontos szakosztályában az építkezési költségek előteremtése fölött határozott, még pedig kedvezően.

Az új kórház költségei tudvalevőleg kétmillió 600,000 koronára rugnak. A kórházi választmány, mint azt annak idején a Tiszántul megírta, úgy határozott, hogy nem kezd meg egyszerre az egész intézmény építését, hanem részletekben építi fel a kórházat.

A választmány e határozatát azzal indokolta, hogy a mai gazdasági viszonyok miatt nem praktikus ilyen nagyarányú kölcsönt felvenni, sőt egyáltalán nem ajánlotta a kölcsönt felvenni.

Hogy azonban az építkezést ne huzzák tovább, a legszükségesebb épületek építésére egymillió százhatvanezer koronát a vármegye különböző alapjaiból akarják kölcsönvenni. A választmánynak e tervével foglalkozott tegnap a harmadik szakosztály.

A tavasszal építenek.

A kórházi választmány a vármegyének minden alapját igénybe akarta venni, hogy minél nagyobb arányokban kezdhesék meg az építkezést. Többek között a jegyzői nyugdíjalapból 294000 koronát irányoztak elő. A jegyzői nyugdíjválasztmány azonban nem teljesítette a kórházi választmány óhaját, mert a nyugdíjalap már 10 éve le van kötve a különböző takarékpénztáraknál 6-5 százalékos kamatra. A nyugdíjválasztmány határozata tegnap került a harmadik szakosztály elé.

Az ülésen Tatár Zoltán elnökölt. A szakosztály figyelembe vette a jegyzőnyugdíj választmány indokát és elállott attól, hogy ezt a pénzt igénybe vegyék. A többi alapokat azonban teljes egészében, természetesen megfelelő kamattal az építkezés céljaira fogják fordítani.

Nem építenek munkáslakásokat.

A szakosztály e határozata alapján elmentébe jött a vármegyének már miniszteri leg jóváhagyott határozatával. Hét évvel ezelőtt ugyanis az egész országot a munkáslakások kérdése foglalkoztatta és akkor a földmivelésügyi kormány Biharvármegyét is felszólította a munkásházak építésére. A kormány egy fél millió korona hozzájárulást helyezett kilátásba, mire a vármegye a még szükséges pénzeket felajánlotta.

A munkásházak céljaira a vármegye ugyan azokat az alapokat jelölte ki, a melyekből most kórházat akar építeni. A vármegye határozatát a miniszter jóvá is hagyta cs a vármegyén minden nap várták, hogy mi lesz a kormány támogatásával. Végül mindenki elfeledkezett a munkáslakások dolgáról. Az egész országban arra a tapasztalatra jutottak, hogy a munkáslakásokkal nem érték el azt a célt, amit elérni szándékoztak. Egyszerűen általános kiábrándulás követte a nagy felbuzdulást. A vármegye most már vissza akarja vonni előbbi elhatározását és el akar állni a munkásházak építésétől.

A miniszter jóváhagyását várják.

A vármegye újabb elhatározása csakis úgy helyezheti hatályon kívül előző elhatározását, ha a földmivelésügyi miniszter is hozzájárul.

Igy a tegnapi állásfoglaláshoz nem csupán a belügyi, hanem a földmivelésügyi miniszter jóváhagyása is szükséges. A vármegyén remélik, hogy a minisztereknek semmi kifogásuk sem lesz az új határozat ellen és akkor a tavasszal megkezdhetik az építkezést.

A vármegyei alapok igénybevétele mellett elhuzhatják az építkezést addig, míg a pénzügyi viszonyok javulnak annyira, hogy a vármegye az egész építkezés költségeit egy nagyobb kölcsön útján rendezhetik.

A kolera Budapesten.

A mitől hetek óta rettegetve tartottak, bekövetkezett: Budapesten kolera van. Behurcolta valaki a fővárosba és most ott van a halálos rém egy millió ember között. Nyilvánvaló — maga a hatóság sem tagadja — hogy elejét lehetett volna venni, de nem vették elejét. Budapest kifelé nincs megvédve a kolera ellen. A hatóság nem tehet róla, nem áll kellő számú eszköz a rendelkezésére. Az áru- és a személyforgalmat nem lehet tetszés szerint szabályozni a kolera ellen való védekezésben.

A veszedelem állásáról a következő tudósításunk szól:

Megirtuk, hogy kiket jelentettek be eddig a székesfőváros tiszti főorvosi hivatalának koleragyanusak gyanánt. A névsor a következő: Füzesséry Kund ügyvéd, Arletta Angela cselédleány és a három Neuráth-testvér: József, Ede és Béla.

Vas Bernát egyetemi tanár, a bakteriológiai intézet igazgatójának jelentése szerint az intézet megvizsgálta Füzesséry Kund és Arletta Angela betegségét és mind a két esetben megállapította az ázsiai kolera. A Neuráth-gyerekek bakteriológiai vizsgálata még nem készült el, de minden valószínűség a mellett szól, hogy ezek is kolerások. A legidősebb már tudvalevően meg is halt.

Az összes betegeket a Szent Gellért-kórházban ápolják. Valamennyinek a betegsége könnyű lefolyású. Füzesséry állapota mára szemelláthatóan jobbra fordult. Az orvosok remélik, hogy mind a négy beteget megmenthetik az életnek.

A főorvosi hivatal valóságos nyomozást indított, hogy a kolera fészket kikutassa, mert az volt a véleménye, hogy a koleraesetek egy helyről származnak. A nyomozás nem is maradt eredménytelen. A Neuráth-fiúk a Wesselényi-utca 46. szám alatt laknak. De a kolerafertőzést nem itt kapták. A főorvos-helyettes megállapította, hogy a fiúk attól a gyümölcstől betegedtek meg, amelyet nagyapjuknál ettek uzsonnára. A nagyapjuk, Varga József, a Dobozi-utca 11. számú ház első emeleti kis lakásában lakik.

Itt aztán váratlanul szenzáció nyomra akadt a kutatás. Kiderült, hogy Budapesten már napokkal ezelőtt volt kolera, mikor a közönség még nem is sejtette. Az öreg Vargának ugyanis volt egy Bischof Konrád nevű lakótársa. Öreg, iszákos ember volt ez a Bischof, a ki az elmúlt napokban hirtelen meghalt. A hirtelen halálról tudomást szerzett a főorvosi hivatal is. és Szabó Sándor selyettes-főorvos, bár Gyulay Elemér egyetemi tanársegéd boncolása a koleragyanu dolgában negatív eredménnyel végződött, ragaszkodott a bakteriológiai vizsgálathoz. Így történt, hogy a bakteriológiai intézet megállapította Bischof esetében a kolera. A Dobozi-utca 11. számú ház tehát eddig négy embert fertőzött ázsiai koleraival. Természetes, hogy a házat valóságos ostromzár alá vették.

A hivatalos jelentés.

A belügyminisztérium közli: A bacsodrogmezei Csurgóról egy, Szenttamásról két, a temesmezei Homoksról két, Delibátról három, a krassó-szörényi Némogyorósról három, a beregmezei Felsőverecskéről egy, Volóceról egy, Oroszkeletről két, Ódavidházáról két, Kolozsvárról pedig egy koleragyanus megbetegedést jelentettek. A Budapesten fölmerült gyanus esetek mind kolerának bizonyultak.

Munkács, szept. 11.

Beregvármegyében rohamosan terjed a kolera. Szólván tegnap este ismét egy megbetegedés történt, mely halállal végződött. Borostelek községben hét újabb megbetegedés volt és ebből öt halállal végződött. Beregsárréten egy megbetegedés történt. Ódavidházán a tegnapi négy eset ma három újabb megbetegedéssel szaporodott. Munkácsra ma éjjel egy megbetegedés történt, az illető munkás Szólváról érkezett Munkácsra. Blum Ödön dr. közegészségügyi főfelügyelő ma újból Munkácsra érkezett és Gulácsy István dr. vármegyei alispánnal együtt járta be a fertőzött vidéket. A felvidék lakossága lázongani kezd, mert a köznépből az a hit támadt, hogy az orvosok megmérgezik a betegeket.

MEGSZÖKÖTT a belényesi remete betörő.

A belényesi rendőrök.

*

A belényesi rendőrségnek egyszer lett volna szerencséje jó fogást csinálni, az igaz, hogy azt is egy rendőrkutya révén és ezt a jó fogást is csufos kudarc érte. Pár nappal ezelőtt megírta a Tiszántul, hogy a belényesi rendőrbiztos a község határában egy elhagyott szinben elfogta Janef Ferencet, egy országosan körözött betörőt.

Janef Szilágymegyéből jött át Biharba szerencsét próbálni, azonban egy-két sikertelen kirándulás után rajta vesztett. A rendőrség nagy gaudiummal adta tudtára a zilahi rendőrségnek, hogy elfogta a betörőt. A zilahi rendőrség távirata meg is érkezett, hogy Janefet kísérik át Zilahra.

A belényesi vizsgálat befejezte után a rendőrbiztos két rendőr társaságában utnak indult a betörővel Zilah felé. Hogy Janef utközben meg ne szökhesen megvasalták a hirhedt embert. Belényesből minden különösebb epizód nélkül indultak el.

Szilágysomlyón átszállással kell közlekedni Zilahra. Szilágysomlyón Janef azzal a kéressel fordult a rendőrbiztoshoz, hogy adasson neki egy pohár vizet. A rendőrbiztos gyanútlanul teljesítette a furfangos ember kérését és az egyik rendőrrel a kuthoz küldte. A megvasalt embernek sok nézője akadt s valóságos embergyűrű fogta körül a kuthát.

A rendőr egyik kezében a láncot tartva, mellyel Janef meg volt kötözve, a másikkal vizet huzott. Vízhez az közben egy pillanatra, addig míg a poharat megmerítette, elengedte a láncot. Janef ezt az időt arra használta fel, hogy az emberek közé furakodott és mire a rendőr a vízzel megfordult, mártul volt az állomás épületén. Ugy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A gyámoltalan rendőr azonnal jelentette a szökést a rendőrbiztosnak, aki átkutatta az egész környéket, de a megugrott embernek még csak nyomára sem akadt.

A rendőrök ennek dacára bementek Zilahra és jelentették, hogy megérkeztek, de a betörő nincs sehol, mert megszökött. Belényesben nagy titokban tartották a csufos esetet, míg a zilahi rendőrség utján nyilvánosságra nem került a dolog.

A megszökött betörőt most országosan körözik.

Tengerre magyar!

Bécs, szept. 11.

A delegációk előtt ismét elhangzik majd a szép frázis: tengerre magyar! Ugyanis már készül a titkos javaslat az ujonclétszámról, a melyben 4 év alatt 27-ezer főnyi szaporulatot irányoznak elő.

A XII. Katholikus Nagygyűlés.

Az idei katolikus nagygyűlésre az Országos Katolikus szövetség a következő meghívót küldte szét:

A magyar katolikus társadalom mozgalmának évenként ismétlődő nagy eseménye közeledik. A céltudatos munka eredményeinek feltárására, a további törekvések megbeszélésére s a kereszténység nagy eszméjének közös forrásából való erő merítésére kimondjuk a hívó szót Magyarország minden katolikusához.

A megmunkálásra váró végtelen területet mindjobban kezdi betölteni az a szervezkedés, mely a hit örök igazságaiból alkotott tiszta jelszavak mellett törekszik összehozni az Anyaszentegyház minden hívó tagját.

Tagadhatatlan tény, hogy a kezdet gyöngye próbálgatásain túlhaladva, a utnak már számottevő részét futottuk be. De hol vagyunk még azoknak az ideáloknak megvalósításától, melyek mindnyájunk gondolatát ugyanabban az irányban hozzák össze.

Ennek a nagy közösségnek és törekvéseink egységének igazolása, az összeható erők megacélozása gyűjtsön egybe mindenkit, akinek a magyar katolicizmus élete és fejlődése szíven fekszik a XII. országos katolikus nagygyűlésre, melyet az Országos Katolikus Szövetség, mint a katolikus nagygyűlések rendezője, az 1913. év november havának 8., 9., 10. és 11. napjain Budapesten, a székesfővárosi Vigadó termeiben rendez.

A nagygyűlés rendje röviden a következő:

November 8-án, szombaton este 6 órakor Veni Sancte és szentbeszéd a kereszt győzelmének 1600-ik évfordulójáról.

November 9-én, vasárnap reggel 8 órakor a Mária Kongregációk által a nagygyűlés tagjai részére tartandó szentmise és közös áldozás.

Fél 11 órakor

I. Nyilvános (ünnepélyes) ülés.

Délután 2 órakor a Katolikus Népszövetség diszülése.

Fél 5 órakor német és tót szentbeszéd és ájtatosság, 5 órakor magyar szentbeszéd és ájtatosság, utána Eucharisztikus-körmenet a Szent István bazilika körül.

Hat órakor a Mária Kongregációk ülése.

November 10-én, hétfőn reggel 8 órakor szentmise.

Délelőtt: körök, egyesületek, szervezetek és intézmények ülései.

Délután három órakor szakosztályi ülések.

I. Hitbuzgalmi — karitatív szakosztály. Tárgyai: hitvédelem, kongregációk, családvédelem, szegényügy stb.

II. Közművelődési szakosztály. Tárgyai: keresztény művészet, sajtó, irodalom, népkönyvtár, iskolai és szabadoktatás, ifjúsági mozgalmak stb.

III. Szociális szakosztály. Tárgyai: mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi ügyek stb., stb.

Fél 5 órakor

II. Nyilvános ülés.

Fél 8 órakor a főiskolai ifjúság ünnepélye.

November 11-én, kedden reggel 8 órakor szentmise ünnepélyes Te Deummal és a szent Ferenc III. rendje által a nagygyűlés tagjai számára tartandó közös szent áldozás.

Délelőtt a szakosztályok folytatólagos ülései.

Délután 3 órakor zárt ülés.

5 órakor

III. Nyilvános ülés.

Este 8 órakor ünnepi lakoma.

Jelentkezés 1913. november hó 1-éig az Országos Katholikus Szövetségnél (IV., Ferenciek-tere 7., III. I. em.) ahol a tagok a részletes programot, jegyeiket, jelvényeiket és utazási igazolványaikat megkapják.

A taggyűlési jegyek kétfélék. A tagsági jegy ára 8 korona, mely minden ülésre szól, a nyilvános üléseken állandó ülőhelyre jogosít és egyúttal előfizetés a nagygyűlési évkönyvre. A belépő-jegy ára 2 kor., mely a zárt ülések kivételével minden ülésre szól és minden ülésen állóhelyre jogosít. A jelvényért nem kell fizetni.

Tömeges jelentkezéseket legalkalmasabb a plébániák és az egyesületek útján megtenni, ahol egyúttal részletes felvilágosítások is nyerhetők.

Budapest, 1913. aug. hó 20-án.

Az Orsz. Kath. Szövetség nevében:

Zsembery István dr.,
ügyv. alelnök.

Zichy János gróf,
elnök.

Hindy Zoltán,
igazgató.

Betört saját magához

Az agyafurt suszter.

Nagyléta szenzációja.

*

Perei Imre cipésmester Nagylétán. Eddig jól ment a mesterség, a létai magyarok csináltatták, nyűtték a topánkát. Volt is Perei uram műhelyének forgalma. Három-négy legénnyel dolgozott egyszerre. Rengeteg bőrt és kész cipőt vásárolt össze, persze hitelbe.

Most aztán, hogy a pénzkrisis még Nagyléta községbe is eljutogatott, szegény Perei uramnak is megcsappant a bevétele. Az emberek nem csináltattak cipőt, inkább mezitláb jártak (ugy is nyár volt) és akik tartoztak a Perei cégnek, azok sem fizettek. Hiába! Nem volt pénz.

Perei Imre sem tudott fizetni a hitelezőinek. Még a segédeknek sem. Azokat is elbocsátotta. A hitelezők azonban nem nyugodtak.

Mikor többszöri felszólítás után sem törlesztett Perei Imre egyszerűen beperelték. A per eredménye az lett, hogy árverést tüztek ki a cipész mester ellen.

A napokban arra virradt Nagyléta, hogy minden házban megjelentek a csendőrök és vallasni kezdték a jámbor embereket. Hogy hol járt előző este? Nem volt-e a Perei-féle üzletben? Nem látott-e valami gyanusát; mert az éjszaka kirabolták a legfényesebb cipős boltot.

A nyomozó csendőrök le is tartóztattak egy pincért, aki azonban több napi vallasás után ártatlannak bizonyult. Szabadon is bocsátották és tovább folytatták a nyomozást Perei veszedelmére.

Kiderült ugyanis, hogy a betörést maga Perei követte el, hogy az árverés elől megmentse a szeretett cipőket, csizmákat és bőrtököket. Az elloptott áruk egy részét meg is találták már.

Perei természetesen tagad, de a bizonyítékok ellene vallanak.

Szegény, legalább a veszett fejsze nyelét akarta megmenteni. Így azonban a nyél is elveszett, sőt bizony a becsület is.

Lóversenyek a nagyváradai gyepen.

Szept. 20. és 21-én.

A biharmegyei versenyegylet a jövő hét végén, szeptember 20. és 21-én tartja meg szokásos lóversenyét a nagyváradai versenypályán.

A nevezésekből ítélve mindkét napon igen érdekes versenyek lesznek.

A nevezések a következők:

Első nap:

I. Eladó handicap. 1300 K. 1500 m. 1. Kállay Sz. ur Macsola. 2. Genesy K. ur Vigasz. 3. Genesy K. ur Please. 4. Wodianer B. fhdgy Sirene. 5. Wodianer B. fhdgy Kritikus. 6. Molnár L. száz. Turandot. 7. Buzinkay J. száz. Iron. 8. Hagelin H. száz. Midi. 9. Hagelin H. száz. Dictum-Factum. 10. Br. Wranda J. hdgy P. S. 11. Br. Wranda J. hdgy Mireille.

II. Zerge akadályverseny. 1000 K. J200 m. 1. Bözörményi A. fhdgy Kokotte (fv.) 2. Pallay L. ur Kilkok (fv.) 3. Pallay L. ur Eskimo (fv.) 4. Schnitzler K. őrn. Bajsa (fv.) 5. Molnár L. száz. Sirena (fv.) 6. Gróf Pongrácz I. ur Rozmaring (fv.) 7. Fanta G. száz. Mókus (fv.) 8. Ráth I. ur Szesz (fv.)

III. Örögi akadályverseny. 1800 K. 4200 m. 1. Manasteriotty F. száz. St. Asaph. 2. Wodianer B. fhdgy Bursak. 3. Wodianer B. fhdgy Blériot II. 4. Schnitzler K. őrn. Bajsa (fv.) 5. Br. Baich P. fhdgy Hütlen. 6. Br. Baich P. fhdgy Palatin. 7. Br. Baich P. fhdgy Minka. 8. Molnár L. száz. Alkony. 9. Buzinkay J. száz. Hurain (fv.)

IV. Szálkai gátverseny. 1000 K. 2600 m. 1. Zeller J. hdgy Flott (fv.) 2. Adda A. fhdgy Villám (fv.) 3. Szunyogh Z. ur Ipse (fv.) 4. Szunyogh Z. ur Bánomisén (fv.) 5. Gróf Pongrácz I. ur Szürkület (fv.) 6. Markovits M. ur Apache (fv.) 7. Markovits M. ur Bársony (fv.)

V. Eladó gátverseny. 1500 K. 2800 m. 1. Kállay Sz. ur Gredine. 2. Genesy K. ur Kártyás. 3. Genesy K. Bergina. 4. Wodianer B. fhdgy Bursak. 5. Wodianer B. fhdgy Kritikus. 6. Br. Baich P. fhdgy Formosa. 7. Molnár L. száz. Cerales. 8. Buzinkay J. száz. Iron. 9. Buzinkay J. száz. Rauhenstein.

VI. Bónékuti-díj. 1800 K. 1800 m. 1. Tövisgyházi ménés Kármentő. 2. Genesi K. Tánco. 3. Genesi K. Kártyás (fv.) 4. Wodianer B. fhdgy Bursak. 5. Wodianer B. fhdgy Sirene. 6. Wodianer B. fhdgy Kritikus. 7. Br. Bánffy A. ur Erdész. 8. Br. Baich P. fhdgy Tudor. 9. Molnár L. száz. Melange. 10. Molnár L. száz. Slap jack. 11. Buzinkay J. száz. Rauhenstein. 12. Hagelin H. száz. Dictum-Factum. 13. Hagelin H. száz. Panienka. 14. Hagelin H. száz. Jelka. 15. Ambrozy Gy. hdgy Figaró. 16. Br. Wranda J. hdgy P. S.

Második nap.

I. Eladó verseny. 1300 K. 1800 m. 1. Tövisgyházi ménés Kármentő. 2. Genesy K. ur Vigasz. 3. Genesy K. ur Please. 4. Wodianer B. fhdgy Kritikus. 5. Br. Bánffy A. ur Erdész. 6. Br. Baich P. fhdgy Tudor. 7. Molnár L. száz. Turandot. 8. Buzinkay J. száz. Iron. 9. Hagelin H. száz. Dictum-Factum. 10. Hagelin H. száz. Midi. 11. Br. Wranda J. hdgy P. S. 12. Br. Wranda J. hdgy Mireille.

II. Hadseregi akadály verseny. 1300 K. 4200 m. 1. Adda A. fhdgy Villám. 2. Manasteriotty F. száz. Asaph. 3. Wodianer B. fhdgy Bursak. 4. Wodianer B. fhdgy Blériot II. 5. Schnitzler K. őrn. Bajsa. 6. Br. Baich P. fhdgy Palatin. 7. Br. Baich P. fhdgy Hütlen. 8. Br. Baich P. fhdgy Minka. 9. Molnár L. száz. Alkony. 10. Buzinkay J. száz. Rauhenstein. 11. Buzinkay J. száz. Hurain (fv.) 12. Buzinkay J. száz. Iron. 13. Fanta G. száz. Hetyke. 14. Fanta G. száz. Löwinger. 16. Gróf d'Orsay E. fhdgy Garas. 16. Ambrozy Gy. hdgy. Vándor.

III. Nagy akadályverseny. Handicap. 2200 korona. Távolság: 5000 méter. 1. Kállay Sz. ur. Gredine. 2. Manasteriotty F. száz. St. Asaph. 3. Wodianer B. fhdgy Bursak. 4. Wodianer B. fhdgy Blériot II. 5. Br. Baich P. fhdgy Formosa. 6. Br. Baich P. Palatin. 7. Br. Baich P. Hütlen. 8. Buzinkay J. száz. Rauhenstein. 9. Buzinkay J. száz. Hurain (fv.) 10. Ambrozy Gy. hdgy Vándor. 11. Molnár L. száz. Alkony.

IV. Iklódi gátverseny. 1000 K. 2600 m. 1. Adda A. fhdgy Villám (fv.) 2. Genesy K. ur Kártyás (fv.) 3. Pallay L. ur Kilkok. 4. Pallay L. ur Eskimo. 5. Szunyogh Z. ur Ipse. 6. Molnár L. száz. Sirena (fv.) 7. Gróf Pongrácz I. ur Szürkület. 8. Markovits M. ur Apache (fv.) 9. Markovits M. ur Bársony (fv.) 10. Ráth J. ur Szesz (fv.)

V. Szentmártoni gátverseny. 1800 K. 2800 m. 1. Kállay Sz. ur Gredine. 2. Genesy K. ur Tánco. 3. Genesy K. ur Bergina. 4. Wodianer B. fhdgy Kritikus. 5. Wodianer B. fhdgy Bursak. 6. Wodianer B. fhdgy Sirene. 7. Br. Bánffy A. ur Tamirisz. 8. Br. Baich P. fhdgy Formosa. 9. Br. Baich P. fhdgy Palatin. 10. Molnár L. száz. Cerales. 11. Buzinkay J. száz. Iron.

VI. Nagyváradai díj. 1500 K. 1300 m. 1. Tövisgyházi ménés Kármentő. 2. Kállay Sz. ur id Macsola. 3. Genesy K. ur Vigasz. 4. Genesy K. ur Tánco. 5. Genesy K. ur Bergina. 6. Wodianer B. fhdgy Bursak. 7. Wodianer B. fhdgy Sirene. 8. Br. Bánffy A. ur Erdész. 9. Br. Baich P. fhdgy Tudor. 10. Molnár L. száz. Slap-jack. 11. Tövisgyházi ménés Joguse. 12. Buzinkay J. száz. Rauhenstein. 13. Hagelin H. száz. Dictum-Factum. 14. Hagelin H. száz. Midi. 15. Hagelin H. száz. Panienko. 16. Hagelin H. száz. Jelka. 17. Ambrozy Gy. hdgy Figaró.

HÍREK

HIDEG

van. A hőmérő 11° Celsiust mutatott tegnap délután. Most, amikor a legkedvesebben meleg, a legátlatzóbb szokott lenni a levegő, most az abnormis idők korában már novemberi hideg van. Az esti korzón felöltős hölgyek és urak sétáltak. Persze még a tavalyi divat szerinti felöltők kerültek ki a villany-sugarak közé. Senki nem számított arra, hogy az idén már szeptember elején kezdődik az ős. Természetesen (!) még meg fog változni az idő. Lesz még szép napsugaras délután, talán az akácfa is kivirágzik még egyszer. Csak nem kell kétségbeesni. Várjunk. Esetleg januárig. Esetleg tovább.

* **A kereskedelmi kamarák tisztelgése báró Harkányi előtt.** E hó 15-én az ország összes kereskedelmi és iparkamarái tisztelegni fognak báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter előtt. A nagyváradai kamarát dr. Moskovits József elnök és dr. Sarkadi Lajos titkár fogják képviselni.

* **A magyarországi segélyakció.** A magyarországi járásban pusztított árvízjárványok roszultjainak felszegélyezése dolgában tegnap értekezlet volt Magyarországon Halász Elemér főszolgabíró elnöke alatt. Az értekezleten a községi jegyzők beszámoltak arról, hogy mit tettek a károsult gazdák érdekében. Ezek szerint minden község elsősorban adóelengedésért folyamodott. A földművelésügyi és belügyminiszterekhez pedig kedvezményes áru gabona és takarmány adományozása iránt adtak be kérelmet. A károsultak közül senki sem kért 5 méterháznál több

gabonát. A segélyek értékét a károsultak méltányos évi törlesztés útján fogják megteríteni a kormánynak.

* Hangverseny és kabaré a színházban. Szeptember hó 14-én, vasárnap, a Szigligeti-színházban az árvizkárosultak javára, fél helyárrakkal, fél 8 órai kezdettel nagy hangverseny lesz. Részt vesznek, mint szereplők: Ambrózy Irénke hegedűművész, az Orsz. Zeneakad. növendéke. Vuicskits Ottóné urnó, a cs. és királyi 101-es katonazenekar. Holdi Juliska, színművész. Rajnis Ferenc és Resch Mihály és a református énekkar. Mezey Gyula r. kapitány ur, Szücs Jolika és Várnay Aliz urleányok. Ezután nagy kabarét est következik, amelyben részt vesznek Antalfy Margitka balletmesternő növendékei, Berecz Margitka urleánnyal, (ballettek.) Kürthy Lajos paraszthumorista. Faragó Zsigmond (Gábor Andor párjeleneiteiben Antalfy Margitkával.) Losonezy Gábor és az összes számok a szinkör műsorából. Jegyek az előadásra válthatók szombaton d. e. 9-12, d. u. 3-5-ig a Szigligeti színház nappali pénztáránál.

* Márkus Emilia leánya — Nizsinszki felesége. Buenos-Ajreszből, Délamerikából tegnap reggel hét órakor táviratot kapott Márkus Emilia, a Nemzeti Színház kiváló művésznője, a mely mind az ő számára, mind a budapesti közönség számára érdekes és meglepő szenzációt adott hírül: Pulszky Romola, Márkus Emilia és Pulszky Károly leánya tegnapelőtt házasságra lépett Nizsinszki Vaszlavinnal, az orosz ballet Budapesten is jól ismert világhírű művészeivel. A távirat így szól:

„Isten éltesen, ma volt esküvőnk. Hiányoztatok. Csók Romolától.“

Pulszky Romola táncot tanult az orosz táncművésztől, ezért kísérte ki a társulatot Délamerikába is. A tánctanulás vége szerelem és házasság lett.

* Kolera miatt elmarad a nyiregyházi országos vásár. Szabolcs-vármegye alispánja a következő távirati értesítést küldte: Kellő közhirrététel végett értesitem Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a kolera behurcolásának megakadályozása végett Nyiregyháza e hó 15-ére eső országos vásárt betiltottam. Ezen távirati értesítést a polgármester áttette a rendőrkapitányi hivatalhoz közhirrététel céljából.

* Az ékszerablók Belényesben. Említettük, hogy Dienes detektív és a belényesi csendőrök szerdán délután Belényesbe szállították az ékszerablókat: Kecze Jánost és Pintér Kiss Józsefet, akik Belényesben vakmerő módon kirabolták Szilágyi Géza ékszerész fióküzletét. Mint tudósítónk közli velünk, óriási közönség várta a két gazembert a belényesi vasutállomáson. Már a délelőtti vonatérkezésnél is sokan voltak az állomáson, mert azt hitték, hogy azzal a vonattal viszik a rablókat. A helyszínen megmutatták, hogy miként vitték végbe a rablást; vallomásuk ezen része teljesen egyezik azzal a leírással, amelyet már közöltünk. A rablott ékszerekkel Belényesujlakra mentek, az ékszert szétszétvázták s ott szálltak vonatra és a Félix-fürdőig utaztak, ahonnan gyalog jöttek Nagyváradra. — Itt mindjárt a rablott ékszerek értékesítéséhez láttak. Nagyváradon egy Rosenfeld nevű embernek adják el egy csapat lopott ékszert. Nagyváradról

Miski és Kecze Miskolcra utaztak; de ott csak kevés ékszert tudtak értékesíteni s ezért Szegedre utaztak, ahol elfogták őket. Pintér Kiss József nem akar tudni semmit az ékszerről, amiket ő kapott az osztozkodásnál. A tegnap esti vonattal a két akasztófavirágot vissza hozták Nagyváradra.

* Magyar nemesség. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Márki János gyulai közjegyzőnek, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet sarkadi előnévvel adományozta.

* Véres borotva próba. Sályi József 46 éves napszámos borotváját néhány-szor megcsuszta a borotva fenő szíjjon s midőn megakart arról győződni, hogy elése a borotva, bal karján végig csuszta, miközben karjába belevágott. A sérültet ápolás végett bevitték a biharmegyei közkórházba.

* Új műsor a Vigadó mozgóban. Pénteken és szombaton ragyogó új műsorral tartanak előadásokat a Vigadó mozgó színházban. Igazán művészi sláger kerül bemutatásra a „Tulzott hecsvagy“ című 3 felvonásos modern társadalmi drámával. Hircs alakításokat lát a közönség megkapó felvételek keretében. Három ötletes, mulattató darab egészíti ki a műsort, így a legújabb Pali kép, továbbá a „Csók hatalma“, „Oh ezek az asszonyok“. Egy természet utáni felvétel „A páncélosok“-at mutatja be. A műsor csak a Vigadóban látható.

* Betörések az élesdi járásban. Tegnapra viradóan az élesdi járás két községében is garázdálkodtak a betörők. Először Tötösön Khon Mór koreszmáros üzletébe törtek be, honnan 500 koronát és 20 liter pálinkát vittek el. Tötösről Kisörsibe mentek a betörők és Salamon Mórt látogatták meg. Salamonról 230 koronát raboltak. Az eddigi nyomozás szerint mind a két betörést cigányok követték el.

* Felrobbant szódás üveg. Lősser Jakab szikvizgyári munkás a Szent János-utcában lévő Schwartz-féle szikvizgyárban a megtöltött üvegeket rakosgatta egy faladába, miközben egyik szikviz üveg felrobbant s az üveg szilánkok jobb keze fejét súlyosan megsértették. Beszállították az izraelita kórházba.

* Kirabolt gazda. A belényesi járás egy kis községében Gyepüsölymoson vakmerő rablást követtek el ez elmúlt éjjel. Sztanka Ferenc gazda házában ajtáját lefejezve, abba a szobába hatoltak be a rablók, amelyben a gazda aludt. A nagy zajra Sztanka felébredt és a betörőkre kiáltott. Ebben a pillanatban három alak ugrott rá. Kettő megragadta a karját, a harmadik pedig egy baltával addig ütötte a szerencsétlen embert, míg az vértől boritva eszméletlenül terült el. Ezután a haramiak akadálytalanul garázdálkodhattak. Felforgatták az egész házat, azonban csak 80 korona készpénzt találtak, amit magukkal is vittek. A betörésre csak reggel jöttek rá, amikor a csendőrségnek is jelentették az esetet. Eddig még nem sikerült elfogni a tetteseket.

x Zombor Sándor sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyógyító gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém- és szőlőszőlést, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x Szöllős-utca 12. sz. házban több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x Meghívó kóstolóra! Chocoládéval töltött tápláló és hizlaló mézes sütemény megízlelésére, ezen elsőrangú ciklik jóságároló meggyőződés miatt Nagyvárad és vidéke közönségét tisztelettel meghívják *Benedek Testvérek* a kávé és fűszer szagmentes Czukorka Bonbonnier tulajdonosai a Bémer-téri korzón.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a
Rammingeré
színházi és hölgyfodrász
szemben a színházzal.
Telefon 1076. Telefon 1076.

x Tekintettel a rossz pénzviszonyokra leszállítottam az árakat. 3 pár női harisnya 1 kor. 3 pár fegyházban kötött férfi harisnya 78 fill. 1 pár patent gyermek harisnya 26 fill. 6 darab fin. vászon kendő 80 fill. 1 m. sweitz himzés 24 fillértől. 1 m. esipke 2 fillértől. 1 pár nyári keztyű 30 fillértől kapható **Ungerleider Salamon-nál** Szent János-utca 4. sz. alatt.

x Erdekében áll, hogy megrendeléseivel felkeresse *Biró László* és *Tsa* ur-, női- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka *Sal Ferenc* utca 17. Telefon 832 sz.

x Két jogász sétál a városban, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki *Nagy Sándor* férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagé-kapu mellett.

x Vörösbor! Nyáron a legkellemesebb ital! Literje 96 fillér. — Csodaszép mézédese *csemegezőllő*; kitűnő pecsenye és *pezsgőborok*; *kőbányai* maláta és szalon *sörök*, *MERTZ NÁNDOR* csemegeüzletében, Körös-utca. Telefon: 448. sz.

* Kossuth-utca 12. sz. ház emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Iskola idényre torna cipők 2 koronától kezdve. Gyermek cipők 20-25 számig 2 korona, 26-28 számig 4 korona, 29-34 számig 5 korona. Fiu boksz cipő 35-39 számig 7 korona, női chevrou vagy boksz cipő 7 korona, férfi chevrou vagy boksz cipő 8 korona. Finom női parti félcipők 5 korona, divatos férfi kalapok 3 koronától kezdve *Feketénél*, Szent-János-utca, Kispipa mellett.

x Magyarország első női tambura zenekara a Korona kávéházban. Ma és minden este a Korona kávéházban átalakított helyiségében hangversenyez az országos hírű *MATYOK* Péter tambura (Paganini) vezetésével egy elsőrangú erőkből összeállított női tambura és énekkar u. m.: *Kövári Rózsika* Steuvurz, *Rácz Margit*, *Juhász Ilonka*, *Eördögh Aranka*, *Siniciu Juliska*, a gazdagon összeállított műsorból különösen kiemelendő a Gyöngyi duett remek énekszámaikkal. Kezdeté este 8 óraor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kér *Matyok Péter*.

* Hölgyek kényelmére bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeinknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben*. Telefonszám 827.

* **Téli ruhákat** u. m. bundák, szörme és plüss kabátokat, szőnyeget stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvány* és *Szentmiklósy* szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

x **Tekintettel** az előrehaladott időre mélyen lezállított árakon árusítjuk a nyári módoságokat, **UJHELYI RÓZA** Rákóczi-uti üzletében. Finom gyászkalapok és fáttyolok is kaphatók. Telefon 130. szám.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecsel vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégablak, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelennek.

* **Ingyen eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Az erdélyi kereskedelmi és automobilforgalmi r. t.** helybeni fiókja automobilonban, pneumatikokban, valamint az összes automobil-felszerelési és szükségleti cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. szám* alatti (telefon 13-21.) telephelyen nagy raktárt tart. A cégnek modernül berendezett garages *Körház-utca 6. szám* alatt (telefon 13-52.) van, hol úgy a helyi, mint az átutazó automobilon a legideálisabb garaget találják és egyúttal szükségleteiket is a legelőnyösebben szerezhetik be.

FIGYELEM! Óriási választékok iskola szerekben csak *Klein Vilmos és Társa* cégnél találhatunk u. m. író és rajzszerek, iskolatáska 36 fillértől, könyvszíjak 30 fillértől, továbbá fiú és leány intézetbeli fehérneműk, iskolai lüster és cloth kötények, gyermek esőernyők, fiú sapkák 30 fillértől, gyermekharisnyák 20 fillértől. Téli alsóruhák, iskola munkák és mindennemű kézimunka anyagok. Csődből vásárolt 1500 drb divatos parket blousche 250 fillérért. 3000 elsőrendű férfi ing 2 koronától, galérok 20 fillértől, 30000 méter arcfátyol 20 fillértől és minden e szakmába tartozó cikkek olcsón csak a fenti cégnél szerezhethetünk be, Rákóczi-ut 18.

x **Anyám, Édes Anyam!** Ide figyeljen azt mondta a tanító bácsi, hogy a legtöbb fiú és leány az iskolatászkákat, tolltartót és könyvszíjat a **Párizsi Bazárban** vásárolja, a Sas palotában a Szent László téren. Menjünk mi is oda, legalább gyönyörködöm a sok szép játék és ajándéktárgyakban.

x **Fényes kitüntetés.** Egy nagyváradai cukorka és csokoládé nagykereskedőt fényes kitüntetés ért. Kitüntetésnek nevezhető ugyanis az, amidőn a sok pályázó közül Vilmos német császár kedvelt cukorkáinak elárúsításával Theodor Hildebrand berlini gyáros, udvari szálítót, az itteni Aszódi Mihályt, az erre hivatott elismert cukorka szakembert bizta meg az egyedetárusítással. Így a közeli napokban már a nagyváradai elite közönség élvezettel fogja fogyasztani a világ legelső berlini cukorka külföldi gyártóját és így bizonyítva a cukorka szakértők megfogják tudni bírálói, hogy cukorkát és csokoládé bonbonokat mindig az Aszódi üzletében lehet beszerezni. Miután 3 üzlettel rendelkezik, fogyasztása igen nagy, azért cukorkái mindig frissek és élvezhetőek. Fő-üzlet Kossuth-utca, fiókok Rákóczi-ut és Kert-utca. A Rákóczi-utcai üzlet, mivel csak cukorkákat árusít, vasárnap egész nap nyitva van.

* **A kocsiartó közönség** szíves figyelmét felhívjuk **ÜVEGES JÁNOS** kerékgyártó munkáira Báhory-u. 9 sz. **Jutányos árak.** Meghívásra azonnal megjelennek.

x **Óssi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a most megnyitott **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

Valódi PERZSA szőnyegek

és legfinomabb kivitelű **CSIL-LÁROK** óriási választékban a Budapesti főüzletünkben megérkeztek. Meglehető **OLCSÓ ÁRAK** míg a készlet tart. Megtekinthető **vételkényszer nélkül**

vétel **STERNBERG** és eladás régiség, ékszer és műkereskedés **Szt. László-tér, Kishidfő.**

Legszébb és legolcsóbb zománctáblák

Diósy Sománál

Telefon 839.

Telefon 839.

OCCASSIO ELADÁS a nyári idényre

Tátray Gusztáv kézimunka üzletében Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

Jó házból való fiú tanulóknak felvétetik.

Szülők figyelmébe!

Legjobb gyermek cipők teljes fiú kelengyék legolcsóbban

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglaltva szájpadiás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SPORT

■ ■ ■
A vasárnapi bajnoki mérkőzés. Kiváló érdeklődés várja bajnok csapatunknak a NAC-nak a most meginduló új bajnoki szezonnal való első szereplését. Ez tudvalevőleg vasárnap délután lesz, mikor a NAC csapata az Egyetértés csapatával fog szembekerülni bajnoki mérkőzésben. Az Egyetértés az utóbbi időben erősen szervezkedett, úgy hogy vasárnap meglepetésszerűen jó csapattal fog a küzdőtérre lépni. A NAC csapatának tehát megfelelő ellenféllel lesz dolga, melylyel szemben teljesen ki kell merítenie játékerejét. A bajnoki mérkőzést délután fél 4 órai kezdettel rendes helyárok mellett tartják meg.

TÁVIRÁTOK

Andrássy vezérkara.

Budapest, szept. 11.

Andrássy gróf nagyban dolgozik, hogy összeállítsa vezérkarát. Eddig a következő vezető politikusok szerepelnek a párt irányítói, adminisztrátoraiként: Darányi, Hadik, Bolgár Ferenc, Szerényi József, Déry Zoltán, Windisgrätz herceg és Wekerle.

Robbanás.

Budapest, szept. 11.

Ma délután 2 órakor a Hungária műtrágyagyárban robbanás történt. Palkovics nevű munkás halálosan, a két Záner testvér súlyosan megsérült. A tüzet tűzoltók oltották el. A kár nem nagy. A vizsgálat megindult.

Három mákvirág.

Budapest, szept. 11.

A budapesti rendőrség ma előzetes letartóztatás alá helyezte a három Steimann testvért, akik bűnszövetkezetet alakítottak és igen sok orvost becsaptak. A három jómadár a jobb időkben bankfiú volt.

Skerlec Budapesten.

Budapest, szept. 11.

Skerlec báró ma Budapestre érkezett. Gróf Tisza Istvánnak jelentést tett a horvát helyzetről.

Négyszeres saltomortale a

London, szept. 11.

Kent angol aviatikus egy új gépen tegnap próbarepülést végzett és ez alkalommal akarata ellenére bár ugyancsak felülmulta a hírneves Pegond kollégáját. Mintegy 600 m. magasságban járt már a pilóta, mikor a motor hirtelen megállt és a géppel lefelé zuhant. Négyszer egymásután fordult meg a levegőben, de néhány méterre a földtől

ujra a rendes helyzetbe került és szerencsésen megmenekülve, simán leszállott.

**Olasz tüntetés
a monarkia ellen.**
Róma, szept. 11.

Tegnap este egy nagy tömeg osztrák és magyarellenes tüntetést rendezett a kvirináli osztrák és magyar nagykövetség palotája előtt. A rendőrség és katonaság szétkergette a tüntetőket, anélkül, hogy komoly összeütközésre került volna a dolog. Százhusz tüntetőt letartóztattak.

**SZERKESZTŐI
PÓSTÁJA:**

K. R. Köszönjük a felvilágosító szives sorokat, most azonban a dolog már idejét multá s bajos volna rá visszatérni. Levélet elítettük s ha az ügy ismét felszínre kerül, a közlőtekre föltétlenül figyelemmel leszünk.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Októberi buza	— — —	11.06
Buza 1914. áprilisra	— — —	11.72
Októberi rozs	— — —	3.22
Szept. tengeri (1913)	— — —	8.31
Tengeri 1914 májusra	— — —	7.42
Októberi zab	— — —	7.63

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény	—	826.25
Osztrák hitelrészvény	—	628.50
4%-os koronajáradék	—	81.30
Osztr. magy. államv.	—	705.—
Jelzálogbank	— — —	425.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	514.50
Hazai bank	— — —	283.—
Magyar bank	— — —	566.—
Keresk. bank	— — —	3740.—
Rimamurányi	— — —	705.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	777.—
M. Ált. Kőszénbánya	— — —	1052.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített safe-deposit osztályunkban különféle nagyságú pénzszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlet díj értékét saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Mielőtt

borsajtó

szükségleteiket beszereznék ne mulasztják el dusan felszerelt raktárunkat megtekinteni, a hol saját gyártmányu

vas álványos borsajtóink

többféle kivitelben előnyös árak mellett szerezhetők be.

Ruff Testvérek

lakatos és gazdasági gép műhelye.
Lukács György-u. 26.

Nagyvárad város katonai ügyosztálya.

20210—1913. szám.

Hirdetmény.

(A népfelkelők figyelmébe.)

A m. kir. 4-ik népfelkelői parancsnokság folyó évi augusztus hó 8-án 576/328/1913 számú megkeresésére értesitem a Nagyváradváros területén tartózkodó A) alosztályu népfelkelésre kötelezett egyéneket, hogy Honvédelmi Miniszter urnak 10828/1913 számú rendelete alapján a népfelkelési időszak ki szemle illetve a jelentkezés a folyó évben megtartva nem lesz.

Elrendelte egyidejűleg Honvédelmi Miniszter ur a népfelkelési igazolványi könyvek helyesbítését is, mely rendelkezés foganatosíthatása végett felhívom az: 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, évi születésű s Nagyváradon tartózkodó népfelkelőket, hogy népfelkelési igazolványi könyveiket hivatalom 32 számú szobájába azonnal de legkésőbb folyó évi szeptember hó 30-ig okvetlenül adják be, naponként a hivatalos órák tartalma alatt reggel 7 órától dé után 1 óráig.

A népfelkelési igazolványi könyvek a kiigazítás után a feleknek hivatalból lesznek kézbesítve.

Nagyvárad, 1913 szeptember 2.

Báthory László,
tanácsnok helyettes.

LÉVAI MÁRTON

r.-t.

**sirkőraktára és
köfaragó telepe**

**Nagyvárad
Rákóczi-u. 20.**

VIGADÓ

mozgósínház

NAGYVÁRAD,

Fekete Sas-passage.

Pénteken és szombaton

Tulzott

becsvágy

Társadalmi dráma a modern életből 3 felvonásban.

**Oh ezek az
asszonyok,**

humoreszk.

Pali és a fekete nő,

bohózat.

A pánczélosok,

eredeti felvétel.

A csók hatalma,

vigjáték.

Gerbaud eredeti lerakata bolti áron.

Előadások d. u. 6 órakor, szombat, vásár- és ünnepnap d. u. 3 órakor kezdődnek.

Kedvezményes jegyek Kiss Dávid, Sipos és a Színházi tőzsdékben kaphatók.

Helyárak: Páholy 6 személyre 6 K, I. hely 1 K. II. hely 60 fillér, III. hely 40 fillér.

Tekintse meg az
Orsolya zárdával
szemben Rákó-
ezi-ut Veiszlovich
házban levő

női divatüzlet kirakatait!

Tájékoztató!!!

Női divat costüm kelme
1 K 50 fillértől 6 K-ig.
Blous selymek a legjobb
minőségben ezeltől 6 ko-
rona, most 2 K. 80 fillér.

Messalinok minden
szinben 1.50
Taffet selymek minden
szinben 1.10
Francia delainok . . . 1.10
Mosó cosmanoz bar-
chetek . . . . . —.60
1 vég vászon . . . . . 6.—
Férfi sokni minden
szinben . . . . . —.28
Zsekkendők tuczatja 1.20
Kézi himzett ág gar-
nitur . . . . . .23.—

Női trikó nadrágok 1.70
Háló ingek 1.70
Nappali férfi ingek . 2.50
Női ingek, corsetták, női
nadrágok, cérna vásznak,
törülközők, fürdő köpenyek,
étkező abroszok, salvetták,
férfi háló- és nappali ingek
és sok egyéb cikkek
használó jutányos ár-
ban beszerezhetők.

EZ AZ IGAZI!

Wagner a „Hangszer-Király“
Budapest, József körut 15.

Különleges hangszerei a következők:

Varázsfuvola ajándékkal 4 korona.
Csodaráztrombita, vastagrézből 6 korona.
Tündérharangok, 15 csengő, 8 korona.
«János vitéz» fuvola 1 és 2 korona.
Varázshegedű, felszereléssel 6 korona.
Jogásztárogató, billentyűkkel 16 korona.
Éneklőgép, amerikai tölcsérszerű!
Saját javító szakműhelyek!
A milánói, párisi és londoni kiállításon aranyérem
és érdemkeresztel kitüntette ve.
Fényképes árjegyzék ingyen! Ovas! Ugyeljünk
a «Wagner» névre és a 15. házszámra.

Biharvármegye alispánjától.

13293—1913.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizetők névjegy-
zékét a törvényhatósági bizottság
igazoló választmánya az 1914-12
évre törvényhatósági bizottsági tag-
sági jogot adó hatállyal összeállít-
ván, felhívom a törvényhatóság te-
rületén adót fizetőket, hogy a név-
jegyzék ellen esetleg benyújtandó
felelőzéseiket f. hó 30-ig a tör-
vényhatósági bizottság bíráló vá-
lasztmányához ezimezve hozzám ad-
ják be.

A névjegyzék a vármegyeház I.
emelet alispáni hivatal 11-ik szobá-
jában való közszemlére téve.

Nagyvárad, 1913 szept. 9-én.

Fráter Barnabás
alispán.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy
mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan beren-
dezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kittenő saját termései
borai, előzékeny kiszolgálás, szo-
lid polgári árak. Honensek naponta
felvételnek.

Melocco Péter cementárugyár és
építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel
gyártott karmantyus
portlandcement csöveket
az összes szabványos mé-
retekben és az ahhoz való idomdara-
bokat, csömöszöit és vasbetétes, vala-
mint portlandcement csöveket, kút-
gyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö-
és cementárugyár. Beton és
vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utca és házak csa-
tornázását, hidak és
vizmedencék szak-
szerű építését. Na-
gyobb vállalatoknál **tervekkel és
költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Sürgös figyelmeztetés!

Ha illatszer, pipereszappan, kozmetical, arc- és
kézapolási, háztartási, hajápolási és általában
mindenféle a kozmeticeba vágó cikkeit a leg-
jobból a legjobbakat olesóban a legolcsóbbnál
akarja beszerezni, úgy kérje a harmadik ki-
adásban most megjelent «illatszer és háztartási
értéstitőket» melyet ingyen és bérmentve küld:
«HEZ» illatszer és háztartási cikkek szaküzlete nagy-
ban és kicsinyben B.-pest, VIII., Losonczy-u. 13/hz.

MIYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fé-
nyesre, csipke és szövet
függönyök, bútor szö-
ve k, papi és egyen-
ruhák vegyileg tisztit-
tatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

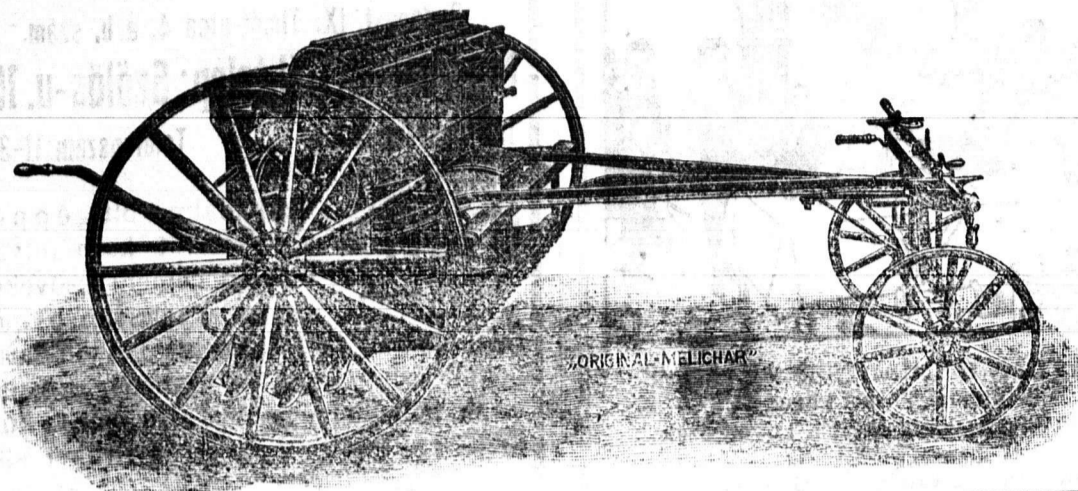
Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

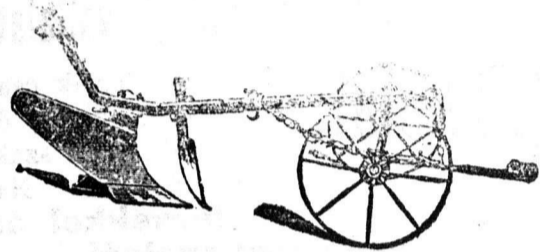
Csak eredeti „MELICHAER“ gyártmányu „IMPERATOR“ műtrágyaszóróval

egyesített sorbavető- és sorhatrágyázó vetőgépet szerezzen be. Dicséretünk felesleges, mert a gazdák egyhangu elismerése és az eddig elhelyezett 65000 drb a legfényesebb bizonyíték. Ne vegyen addig sorhatrágyázó gépet, míg gazdátársait meg nem kérdezi, avagy „Melichar“ gyártmány szerkezetét és előnyeit meg nem ismeri. Imperator géppel vetve 50 százaléknál több a műtrágyamegtakarítás és a termési eredmény is lényegesen nagyobb. Szerkezete egyszerű és teljesen megbízható.

Óvakodjunk utánzatoktól!!

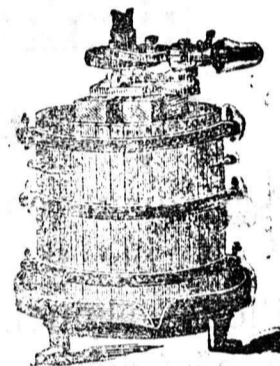
Bächer Rudolf — Melichar Ferenc
biharmegyei főraktára:
Nagyvárad, Nagypiac-tér 10. szám
(Óváry-féle ház.)

Ékek, vasboronák őszi szántásra

előnyös árban, készpénzfizetés mellett a GITYE-gyárban kaphatók.

Terményszerítő rosta aratási idényre gyári árban. Borprések, szőlőzuzók már most megrendelhetők jutányos árban présfelünyomóval, ezek mind készpénzfizetés esetén olcsó árban. Minden darab szavatossággal.

Gitye Demeter Fia gépgyára Nváradon. Templom-tér

10.000 pár harisnya kerül eladásra! alábbi olcsó árak mellett.

3 pár kötött zokni 78 fill., 3 pár csikos zokni 1 kor., 3 pár női harisnya 1 kor., 3 pár gyerek zokni finom 1 kor., 3 pár gyerek patent harisnya 1 kor. Flor és selyem harisnyák igen olcsón. Férfi ingek jó minőségben 1-94 kor., női ingek 1-94 kor. Zsebkendők drb. 6 fillértől. Nyakkendők, ridikülők 30 fillértől.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Ha nincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 ora alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítek. Valódi angol szövetek.

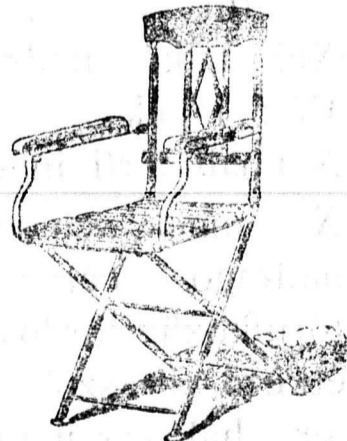
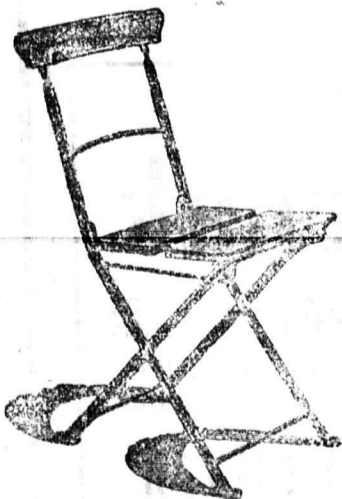
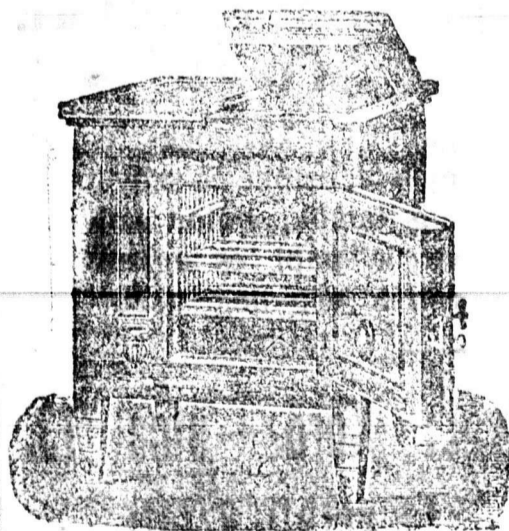
Helyi és vidéki telefon 980.

LEGOLCSÓBB

és legjobb bevásárlási forrás

őzv. Kádár János-né
elsőrangu fűszer- és csemege kereskedése.

Mindenféle gazdasági cikkek, kötözőhárs, kékkő, auto- és gépolajok és **auto-benzin nagy raktára ::**

JÉGSZEKRENYEK kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz, **FAGYLALT-GÉPEK** és **FOPMAK** asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.